

راهکارهای افزایش محبت زوجین به یکدیگر

زهرا خاوری^۱

چکیده

یکی از مسائلی که زوجین در زندگی با آن روبرو هستند و وجود آن انکارناپذیر است، "محبت زوجین به یکدیگر" است. اصل مهر و محبت و علاقه همسران نسبت به هم را خداوند متعال در وجود زوجین قرار داده است و این محبت و علاقه با شروع زندگی مشترک متولد شد و با ادامه زندگی، استحکام پیدا کرد و تثبیت گردید. لیکن عوامل بسیاری مانند رعایت نکردن موازین اخلاقی، خودخواهی، عدم شناخت وظایف، جر و بحث های مداوم و ... مانع محبت بین همسران است که با محبت متقابل، قدردانی از زحمات همسر، عفو و گذشت و عذرخواهی زوجین از یکدیگر و.. می توان محبت را ایجاد و افزایش داد. هدف کلی نگارش این مقاله بررسی راهکارهای افزایش محبت زوجین به یکدیگر است و روش جمع آوری داده ها به صورت اسنادی_کتابخانه ای است.

کلیدواژه ها: خانواده ، زوجین ، محبت

^۱ - طلبه سطح دو حوزه علمیه فاطمیه پاکدشت khavarizahra786@gmail.com

مقدمه

محبت میان زوجین از همان ابتدای زندگی و یا حتی در دوران آشنایت دو طرف وجود دارد و ممکن است انسان‌ها محبت را در نموده‌ها و اقسام مختلفی مشاهده کنند. اما محبت میان زوجین از مسائل اساسی زندگی انسان‌هاست و لازم است راهکارهای موجود برای افزایش محبت زوجین به یکدیگر را بیاموزیم تا زوجین زندگی لذت بخش‌تری را کنار هم تجربه کنند. اگرچه در افزایش محبت زوجین عوامل مختلفی تاثیرگذار است اما تاثیر آموزش راهکارها و بهره‌گیری از آنها بسیار حائز اهمیت است. امروزه دشمنان هجمه عظیمی توسط رسانه‌های مختلف به زندگی زوجین وارد کرده‌اند و روش‌های نادرست مواجهه با مشکلات و ارتباط نادرست با یکدیگر را ترویج می‌دهند و همچنین الگوهای نامناسبی را به نمایش می‌گذارند. بنابراین این موضوع ضرورت دارد که ما راهکارهای افزایش محبت زوجین به یکدیگر را مورد بررسی قرار دهیم. در زمینه افزایش محبت زوجین مطالعات بسیاری صورت گرفته است که می‌توان به کتاب "عشق و محبت در زندگی زن‌شویی" نوشته دکتر حسین ابراهیمی اشاره کرد که در آن به بررسی راهکارها و تکنیک‌هایی برای تقویت محبت و صمیمیت در روابط زن‌شویی پرداخته است. امروزه با توجه به ناآگاهی زوجین و نداشتن مهارت کافی برای ارتباط با یکدیگر و حل مشکلات زندگی، نیاز به پرداختن به این مهم به صورت جزئی‌تر و ارائه الگوهای صحیح افزایش یافته است. از این رو ما در این پژوهش بر آنیم تا مشخص کنیم راهکارهای افزایش محبت زوجین به یکدیگر چیست؟ از جمله اهداف این پژوهش بیان آثار محبت و راهکارهای افزایش محبت بین زوجین است.

۱- مفهوم شناسی

محبت بین همسران یکی از موضوعات مهمی است که از اهمیت خاصی برخوردار است. برای بیان هر موضوعی ابتدا بیان واژگان کلیدی و مفاهیم آن موضوع لازم و ضروری است، بنابراین در این قسمت به تبیین مفاهیم پرداخته می‌شود.

۱-۱- خانواده

اهل خانه، اهل بیت، مجموعه افراد دارای پیوند سببی یا نسبی که در زیر یک سقف زندگی می‌کنند، تیره خاندان خانواده عبارت است از زیست مشترک چند نفر به صورت محوریت پدر و مادر به گونه ای که تاریخدار و واحد جامعه و واجد شخصیت باشد. چیزهایی که عامل وجود آمدن خانواده هستند عبارتند از: نیاز متقابل جنسی زن و شوهر، نیاز متقابل به تعاون و وجود چیز مشترکی به نام کودک.^۲

از نظر حقوقی، خانواده به عنوان یک واحد اجتماعی همانند هر اجتماع دیگر است. از آنجا که اسلام خانواده را اساس جامعه میداند، توجه درستی به پی ریزی درست بنیان خانواده دارد تا از این رهگذر استحکام و سلامت جامعه را تضمین کند.^۳

از نظر حقوقی محض، خانواده عبارت است از مجموع اشخاصی که به واسطه قرابت بهم بستگی دارند و این خویشاوندی رابطه ای است که از نسب یا نکاح حاصل می شود و خود نکاح، عقدی است که به واسطه آن زن و مرد به قصد مشارکت در زندگی و تعاون بایکدیگر قانوناً متحد شده اند و این تعریفی است که حقوقدانان ما تقریباً به طور هم آهنگ از نکاح نموده اند.^۴

از دیدگاه روان‌شناسی، خانواده یکی از نهادهای زیربنایی بنیاد و از ساختارهای اصلی جامعه به شمار می‌آید که همگام با دیگر ساختارهای جامعه در راه رشد و تعالی شخصیت انسان گام برمی‌دارد. این نهاد مقدس طی قرون متمادی و بخصوص در چند قرن اخیر، شکل‌های متفاوتی را تجربه کرده و در فرهنگ‌های گوناگون قالب‌های متفاوتی را به خود گرفته است.^۵

۱- محمد معین، فرهنگ معین، ج ۲ ص ۱۰۰۰

۲- مرتضی مرتضوی، تبیین جهان و انسان، ص ۲۲۹

۳- موسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی، نشریه معرفت، ص ۷

۴- عارفه مدنی کرمانی، دعاوی خانوادگی، ص ۵۰

۵- موسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی، نشریه معرفت، ص ۸

یکی از جامعه شناسان از خانواده به عنوان گروهی خاص نام می برد که اعضای آن با احساسات شدید با یکدیگر در ارتباط اند به این ترتیب به مهمترین خصلت گروه خانواده همچون صمیمیت تاکید می کند و معتقد است که این خانواده دارای بهترین شرایط برای رشد شخصیتی کودکان است.^۱

بنابراین در تمامی تعریف های ذکر شده مفهوم واحد و برداشت کلی میتواند این طور باشد که خانواده در ابتدا یک زن و مرد است و سپس فرزندان هم اضافه می شوند و همگی در کنار هم در اجتماع کوچک خانواده هستند که تاثیر مستقیم بر جامعه دارند.

۲-۱- زوجین

واژه «زوجین» تشبیه زوج به معنای زن و شوهر، جفت، صنف آمده است و بهر دو قرین از مذکر و مؤنث در حیوانات که ازدواج یافته اند گفته میشود: زوج. بهر دو قرین در غیر حیوانات نیز زوج اطلاق میشود مثل یک زوج کفش (یک جفت). زوجه بمعنی زن است جمع آن زوجات میباشد راغب گوید آن لغت ردی است. اگرچه «زوجه» در نزد اهل لغت نیست این جاج نوشته که هردو نر و ماده و مجموع را زوج گفتن خطاست زیرا که هر واحد از نر و ماده را زوج باید گفت، لذا زوجه و زوجات در قرآن نیامده بلکه زوج و ازواج بکار رفته است. یکی از اسرار عجیب خلقت نر و مادگی موجودات است. اگر در حیوان و گیاه این واقعیت وجود نداشت، هیچ یک چیز دو چیز نمیشد و جای از بین رفته ها پر نمیگردید و تولید و تکثیر مطلقا معنائی نداشت. ولی خداوند با این وسیله نقص عالم را جبران و آنرا پیوسته بسوی کمال میراند. بشر با فکر ساده خود ابتداء آنرا فقط در انسان و حیوان میدانست و در اثر پیشرفت علم احساس کرد که این واقعیت در عالم گیاه نیز حکم فرماست و اگر نباتات بوسیله حشرات و بادهای تلقیح نگرند، میوه بدست نخواهد آمد. از قدیم بوجود نر و مادگی در بعضی درختان مثل خرما پی پرده بودند ولی بعدها عمومیت آن روشن گردید. قرآن کریم پا را از همه فراتر گذاشته و مسئله نر و مادگی را در تمام موجودات اعلان میکند اعم از زنده و غیر زنده و می فرماید: «و از هر چیزی یک جفت آفریدیم (و این ها همه برای آن است که) شاید متذکر شوید.»^۲ آیه روشن میکند که قانون نر و مادگی در تمام موجودات بدون استثناء جاری است. امروز بشر پس از فرو رفتن در درون اشیاء و شکافتن ذرات و رسیدن به اتم دانسته است که اتمها از الکترون و پروتون تشکیل یافته اند. الکترونها بار منفی دارند و پروتونها بار مثبت آندو نیز نر و ماده اند و موجودات همه از آن ذرات تشکیل یافته اند.

در تعریف اصطلاحی زوجین می توان گفت: زن و مردی که با رعایت مقررات قانونی و شرعی برای زندگی مشترک و روابط زناشویی و ایجاد خانواده با همدیگر ازدواج کرده باشند زوجان یا زوجین گفته می شود. بعضی زوجین را زن و مردی می دانند که بین آنها رابطه زناشویی برقرار است اما از نظر مشهور

۱- www.modiriyar.com، مدیریت خانواده، ص ۶۱۰ و ۶۱۱

۲- وَ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ خَلَقْنَا زَوْجَيْنِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ؛ ذاریات: ۴۹

فقه‌های مذاهب که ایجاد رابطه زن و مرد فقط از طریق عقد نکاح جایز و حلال می‌شود، اطلاق زوجین منوط به تحقق صحیح عقد نکاح میان زن و مرد است نه صرف ایجاد رابطه زناشویی.^۱

۱_۳_ محبت

محبت از ریشه «حُب» به معنی دوست داشتن، دوستی و عشق می‌آید.^۲

حُب و مَحَبَّت، از ریشه «حُب» به معنای دانه ی گندم و جو و غلات دیگر است. همچنان که دانه، زمین را می شکافد و در آن جای می گیرد، محبت نیز، قلب انسان را شکافته در آن می نشیند. همچنین «حَب» تخم و بذر اولیه هر میوه ای است و شاید منشأ تحول معنایی محبت که ریشه و مغز حیات است.^۳ همین ویژگی بوده باشد. علامه مصباح یزدی (دام عزه) محبت را چنین معنا می کند: «محبت، حالتی است که در دل یک موجود ذی شعور نسبت به چیزی که باوجود او ملایمت و با تمایلات و خواسته های او تناسبی داشته باشد، پدید می آید. محبت یک جاذبه ادراکی است همانند جاذبه های غیر ادراکی؛ یعنی همان طور که در موجودات مادی فاقد شعور مثل آهن ربا، نیروی جذب و انجذاب وجود دارد، در موجود ذی شعور هم یک نیروی کشش شعوری و روشن وجود دارد. دل به یک طرف کشیده می شود و موجودی دل را به سوی خود جذب می کند که اسمش محبت است. ملاک این جذب و انجذاب، ملایمتی است که میان محب و محبوب وجود دارد؛ بنابراین محبت، به چیزی تعلق می گیرد که مُحَب، ملایمت کمال آن را باوجود خودش دریافته باشد»^۴

محبت اهمیت زیادی در زندگی انسان دارد، زیرا پایه زندگی زناشویی و تشکیل خانواده و سرپرستی فرزندان و ریشه پیوند و همبستگی میان مردم و تشکیل روابط گرم انسانی است. دوستی و محبت، ریسمان محکمی است که انسان را به خدا پیوند می دهد و باعث اخلاص در عبادت و پیروی از راه و روش الهی و تمسک و پایبندی به دین و شریعت می شود. عشق و محبت به اشکال گوناگون در زندگی انسان بروز می کند. انسان گاهی خودش، زمانی مردم، گاهی زن و فرزند، هنگامی پول و ثروت و زمانی نیز خدا و پیامبر را دوست می دارد. ما نمونه هایی از این محبت‌ها را می توانیم در قرآن بیابیم.^۵

۱_ <https://zas.kowsarblog.ir/>

۲_ محمد معین، فرهنگ معین، ج ۳، ص ۲۶۵۷

۳_ راغب اصفهانی، حسین بن محمد، المفردات فی غریب القرآن، ص ۲۱۵

۴_ ناصر مکارم شیرازی، اخلاق در قرآن، ج ۱، ص ۳۵۹

۵_ محمد عثمان نجاتی، قرآن و روانشناسی، ص ۱۱۴

نیست که همسران، پیوسته، با یکدیگر موافقت، بلکه به این معناست که آنان به چارچوب های دآوری یکدیگر، مشروعیت می بخشند.^۱

زن و شوهر در دو خانواده و دو فرهنگ جداگانه پرورش یافته اند. پس اندیشه ها، سلیقه ها، طرز تلقی ها و برداشت های متفاوتی دارند. بدین ترتیب، در هر مسئله ای می تواند اختلاف نظرهایی وجود داشته باشد. در این اختلاف نظرهایست که هر یک، شیوه ای را برمی گزینند و چون به توافق نمی رسند، می گویند که همسر مرا درک نمی کند که این سبب پیدایش انفجاری در زندگی خانوادگی است. در صورتی که اگر بکوشند یکدیگر را بشناسند و از علاقه ها و اندیشه های هم آگاه شوند، بی گمان، به موفقیت ها و توافق هایی دست می یابند. آنان در راه درک یکدیگر و رسیدن به تفاهم، باید به این اطمینان برسند که محبوب یکدیگرند و در میانشان پیوندی حقیقی وجود دارد.

در محیط خانوادگی، گاه زن و مرد یکدیگر را درک نمی کنند و بدون در نظر گرفتن توان یکدیگر، هر یک از دیگری انتظاریهایی دارند که خارج از توان اوست و بر همین اساس، همواره میان آن دو جنگ و جدال وجود دارد. در حالی که اگر هر دو همدیگر را درک کرده بودند، به جای درگیری، سازش و سازگاری میان آن دو پدید می آمد. آفراموش نکنیم که درک کردن هنگامی است که انتظارات افراد از دیگران، با توانایی های آنها برابر باشد. در چنین شرایطی است که تلاش، کوشش و امید حرکت کردن پدید خواهد آمد، ولی هنگامی که انتظارات بیش از توانایی فرد باشد، درک کردن وجود ندارد. در نتیجه، سردی، یأس و سکون پدید خواهد آمد؛ زیرا اگر کسی را درک نکرده باشیم، دچار رنج و ملال می شود و از حرکت و پویایی باز خواهد ماند.^۲

۱_ داوود حسینی ، راهکار برقراری روابط سالم و سازنده در خانواده ، ص ۲۷و ۲۸

۲_ مجید رشیدپور، تعادل و استحکام خانواده، ص ۱۵۳

۳_ همان ، ص ۱۵۴

نتیجه گیری

این تحقیق با عنوان راهکارهای افزایش محبت زوجین به یکدیگر است. در بیان اهمیت موضوع می توان گفت: محبت میان زوجین یکی از مباحث مهم در زندگی همسران است. به وسیله محبتی که میان زوجین ایجاد می شود آنان می توانند زندگی آرامی را تجربه کرده و به کمال و سعادت دست یابند راهکارهای افزایش محبت زوجین که در این مقاله به آن پرداخته شده است، در حقیقت سعادت ابدی انسان ها را به دنبال دارد و به شرح زیر است: انواع محبت که شامل حب ذات، نودوستی و محبت خدا است. مورد بعد اقسام محبت است که از زبان امام علی علیه السلام محبت به چند قسم تقسیم می شود: حسن خلق و رعایت انصاف، تواضع و فروتنی نرمی در کلام. از آفات محبت جدل و بگو مگو، منت گذاردن و غفلت از عیوب را می توان نام برد. آثار محبت نیز مهرورزی متقابل و آرامش است. در بیان بهترین راهکارها برای افزایش محبت میان زوجین، محبت متقابل و احترام به همسر، تغافل در مقابل لغزش های همسر، عذرخواهی زوجین از یکدیگر و... را می توان نام برد. در سایه محبت و همدلی که میان زوجین پدید می آید فرزندان با نشاط تربیت می شوند و در نتیجه جامعه به پیشرفت و ترقی می رسد.

پیشنهادهای کاربردی: مهمترین راهکارهای افزایش صبر در جامعه تبیین فواید افزایش افزایش و ایجاد محبت زوجین به یکدیگر است همچنین فعالیت های مشترکی که زوجین می توانند داشته باشند مانند پیاده روی به طور منظم و یا شرکت هر دو در کلاس های هنری که می تواند موجب آرامش زوجین و در نهایت افزایش مهر و محبت شود نوشتن یادداشت های محبت آمیز و یا یادداشت های غیر منتظره و نامه هایی با مضامین عاشقانه می تواند در این امر بسیار مفید باشد.

پیشنهادهای پژوهشی: تاثیرات محبت زوجین بر تربیت فرزندان، تاثیرات عدم محبت زوجین بر جامعه.

منابع و مأخذ

*قرآن

*نهج البلاغه

کتاب فارسی

۱. انصاریان، حسین ، فرهنگ مهرورزی ، قم : مرکز نشر دار العرفان ، چاپ هشتم ، ۱۳۹۷ ه.ش.
۲.، حسین ، نظام خانواده در اسلام ، أم أبیها(سلام الله علیها) ، ۱۳۸۰
۳. امینی ابراهیم ، همسرداری ، بوستان کتاب ، ۱۴۰۰
۳. اداره تولیدات فرهنگی آستان قدس رضوی معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامی ، دوران طلایی عقد ، انتشارات آستان قدس رضوی به نشر ، بی تا ،
۴. بابایی خورزوقی ، علی ، نقش اسلام در آرامش در زندگی زناشویی ، دارخوین ، ۱۳۹۵
۵.، علی ، نقش عجیب مذهب در ایجاد آرامش همسران ، دارخوین ، ۱۳۹۵
۶. پوریزدی ، رحمت ، دوستت دارم همسر عزیزم ، قدس ، ۱۳۹۹
۷. بی نا ، خانواده پویا ، موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی(ره) ، ۱۳۸۹
۸. جمعی از نویسندگان ، حضرت زهرا(س) ، مبلغان ، ۱۳۹۰
۹. حسینی ، داوود ، راهکار برقراری روابط سالم و سازنده در خانواده ، مرکز پژوهش های اسلامی صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران ، ۱۳۸۴
۱۰. حسینی ، احمد ، بهداشت روانی ازدواج و همسرداری ، تهران: مفید ، ۱۳۸۰
۱۱. حججی ، محمد هادی ، پله پله تا خوشبختی ، صبح صادق ، ۱۳۹۰
۱۲. حسینی قمی ، سیدحسین ، تحکیم خانواده ، نشر عطش ، ۱۳۹۷
۱۳. خرمشاهی ، بهاءالدین ، پیام پیامبر ، تهران: نشر جامی ، ۱۳۷۶
۱۴. رجایی ، محمدرضا ، راه های رسیدن به خوشبختی ، اقیانوس معرفت ، ۱۳۸۸
۱۵. رشیدپور، مجید ، تعادل و استحکام خانواده ، اطلاعات ، ۱۳۷۸
۱۶. طوسی ، اسدالله ، مجموعه آثار شهید مطهری ، موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی ، ۱۳۹۱

۱۷.، اسدالله ، همسران شایسته ، موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی ، ۱۳۹۱
۱۸. طاهرزاده ، اصغر ، مبانی نظری و عملی حب اهل بیت علیهم السلام ، لب المیزان ، ۱۳۸۹
۱۹. فقیهی ، علی نقی ، ارتباط نیکو زیر یک سقف ، انتشارات آستان قدس رضوی به نشر ، ۱۳۹۱
۲۰. فیض محسن ، محسن ، ارزش عمر و راه هزینه آن ، دارالعرفان ، ۱۳۸۸
۲۱. فرحزاد حبیب الله ، غدیر پیام آسمانی ، طوبای محبت ، ۱۴۰۰
۲۲.، حبیب الله ، سیره پیامبر در محبت و رحمت ، آل فاضل ، ۱۳۹۵
۲۳. قرائتی ، محسن ، سبک زندگی اسلامی ، مرکز فرهنگی درس هایی از قرآن ، ۱۳۹۲
۲۴. گروه پژوهش های کاربردی مرکز رسیدگی به امور مساجد ، سبک زندگی فاطمی ، دفتر مطالعات و پژوهش های مرکز رسیدگی به امور مساجد ، ۱۳۹۴
۲۵. نجاتی ، محمدعثمان ، قرآن و روانشناسی ، بنیاد پژوهش های اسلامی آستان قدس رضوی ، ۱۳۶۷
۲۶.، محمدعثمان ، حدیث و روان شناسی ، بنیاد پژوهش های اسلامی آستان قدس رضوی ، ۱۳۸۸
۲۷. معین ، محمد ، فرهنگ معین ، تهران : انتشارات امیرکبیر ، چاپ ۲۶ ، ۱۳۸۸
۲۸. مرتضوی، مرتضی ، تبیین جهان و انسان ، مولف ، ۱۳۹۱
۲۹. مدنی کرمانی ، عارفه ، دعاوی خانوادگی ، تهران : انتشارات مجد ، بی تا
۳۰. مکارم شیرازی ، ناصر ، اخلاق در قرآن ، امام علی بن ابی طالب (ع) ، ج ۱ ، ۱۳۸۷
۳۱.، ناصر ، تفسیر نمونه ، دارالکتاب الاسلامیه ، ۱۳۵۳
۳۲. www.modiryar.com ، مدیریت خانواده ، www.modiryar.com ، ۱۳۹۱

کتاب عربی

۱. اصفهانی راغب ، حسین بن محمد ، المفردات فی غریب القرآن ، صادق ، ۱۳۸۷.
۲. حر عاملی ، محمدبن حسن ، وسائل الشیعه الی تحصیل مسائل الشریعه ، کتابچی ، ۱۳۸۶
۳. حسین بن علی بن شیعه ، تحف العقول ، موسسه فرهنگی دار الحدیث ، ۱۳۹۳
۴. ری شهری ، محمد مهدی ، میزان الحکمه ، ج ۳ ، قم: دارالحدیث ، چاپ چهارده ، ۱۳۸۶ هـ ق
۵. شیخ صدوق ، محمدبن علی بن الحسین ، من لا یحضره الفقیه ، دارالکتاب الاسلامیه ، ۱۳۹۰

۶. طباطبائی ، سید محمد حسین ، المیزان ، ج ۱۹ ، علامه طباطبائی ، ۱۳۶۳
۷. عیاشی ، مسعود ، تفسیر عیاشی ، مترجم : عبدالله صالحی ، مکتبه العلمیه الاسلامیه ، ۱۳۹۶
۸. عبد الواحد بن محمد ، غرر الحکم در الکلم ، ترجمه : خوانساری ، موسسه فرهنگی دار الحدیث ، ۱۳۸۹
۹. کلینی ، محمد بن یعقوب ، الکافی ، قم : در الحدیث ، بی تا
۱۰. نوری طبرسی ، حسین ، مستدرک الوسائل ، ج ۳ ، قم : موسسه آل البيت عليهم السلام لاحیاء التراث ، بی تا
۱۱. مجلسی ، محمد باقر ، بحار الانوار ، بیروت : موسسه الوفا ، ۱۴۰۳ هـ ق
۱۲. محمد بن علی بن بابویه ، خصال ، مترجم : محمد باقر کمره ای ، کتابچی ، ۱۳۸۱